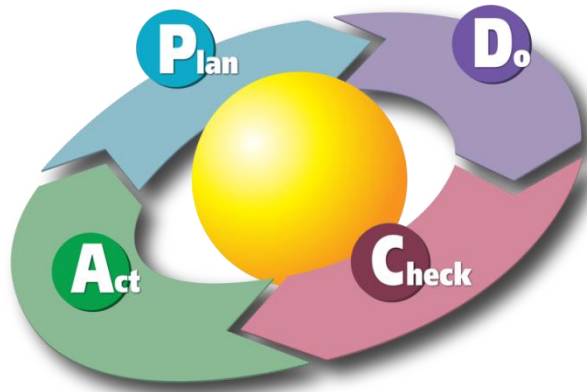

PDCA-cirkel Begeleid Leren op het niveau van de professional

1. Inleiding

Om de effectiviteit van de Begeleid Leren-interventies te evalueren en te verbeteren gebruiken we de PDCA-cyclus. PDCA staat voor: Plan, Do, Check, Act. Een werkmodel voor kwaliteitsbeheersing (Deming, 1986).

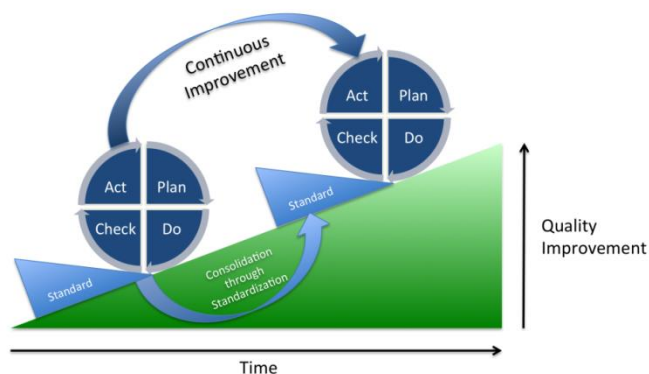
Plan: het vaststellen van het einddoel en de activiteiten en omstandigheden om dat doel te bereiken.

Do: het uitvoeren van de geplande activiteiten.

Check: toetsen in welke mate het geformuleerde doel is bereikt en hoe.

Act: waar nodig bijsturen van de activiteiten en/of de omstandigheden voor een betere doelrealisatie.

Deze cyclus is een continu proces met als doel het geformuleerde einddoel te bereiken. Hierdoor ontstaat er kennis over de relatie tussen de activiteiten en het einddoel in een opgaande kwaliteitsspiraal, het 'continuous improvement'-effect.

2. De PDCA-cyclus bij Begeleid Leren

De ondersteuning van studenten met psychische beperkingen bij het volhouden van hun opleiding wordt vormgegeven met behulp van de Begeleid Leren Behouden-methodiek. Om een kwaliteitsverbetering van de methodiek op gang te brengen wordt gebruik gemaakt van de PDCA-cirkel. De Behouden-methodiek (10-stappen model) is daartoe beschreven (plan), wordt uitgevoerd (do), geëvalueerd (check) en eventueel bijgesteld (act) en worden verankerd (het nieuwe plan).

Om de kwaliteit van de Begeleid Leren-trajecten te verbeteren, wordt gebruik gemaakt van de PDCA-cirkel. Vooraf dient helder te zijn dat de begeleiding van studenten met psychische beperkingen en/of psychosociale problematiek een structureel onderdeel is van het ondersteuningsaanbod van de betreffende opleiding. Ook is door het management / teamleider vastgesteld welke slb'er de begeleiding gaat uitvoeren volgens de 10-stappen methodiek van Begeleid Leren (behouden-deel) en dat de specifieke deskundigheid aanwezig is.

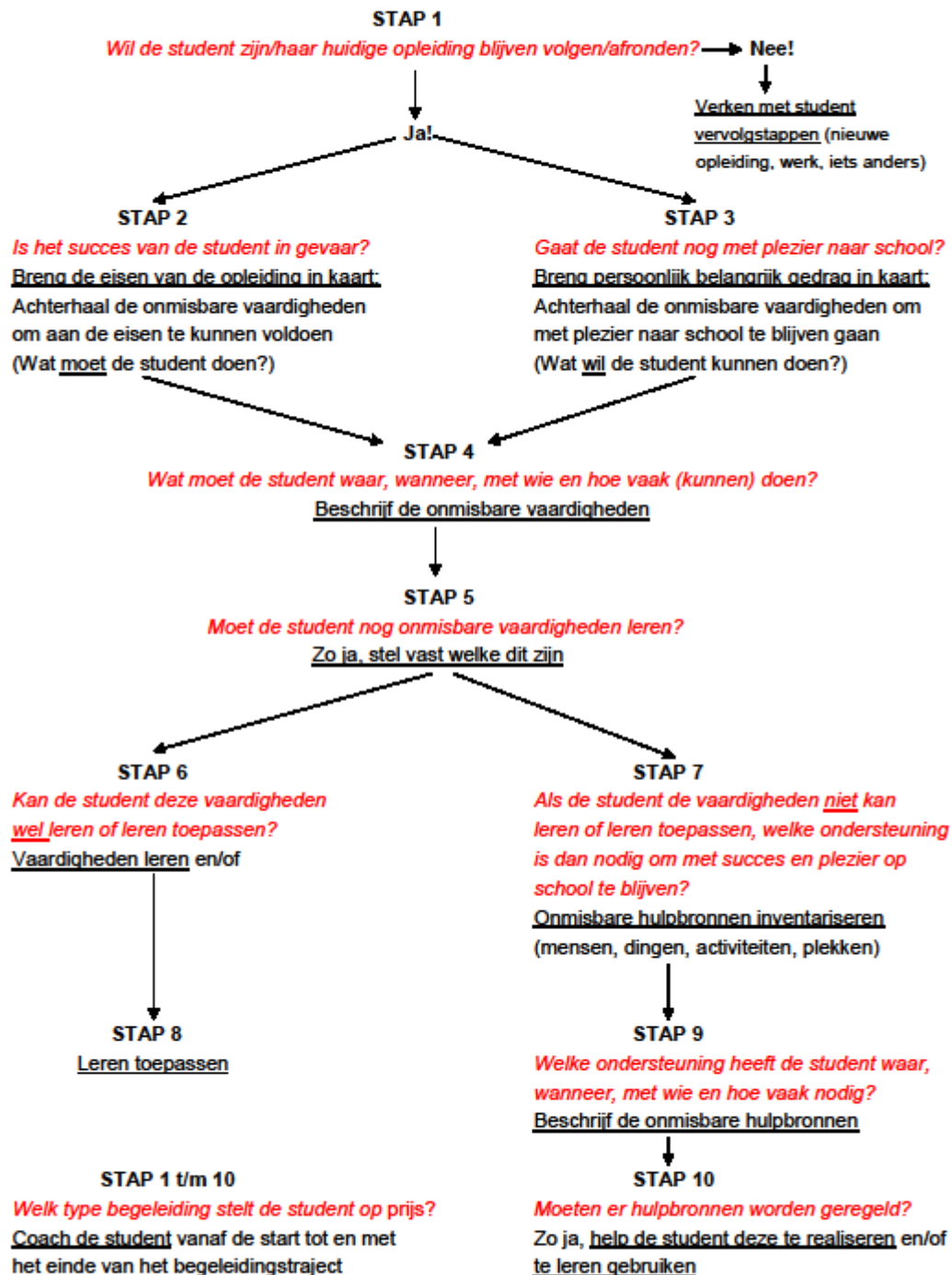
De start van het begeleidingstraject met behulp van de 10-stappen methodiek (zie figuur 1), begint met bepalen wat de student wil bereiken (opleidingsdoel) en hoe (realiseren onmisbare vaardigheden en hulpbronnen) en welke type begeleiding de student op prijs stelt (fysiek, emotioneel, verstandelijk, geestelijk) (plan).

Het begeleidingstraject wordt uitgevoerd (do). Ieder begeleidingstraject wordt vervolgens (tussentijds en na afloop) op de kwaliteit geëvalueerd en beoordeeld: behoud de student zijn/haar opleiding en is de begeleiding naar wens verlopen, zowel voor de professional als voor de student (check). De volgende stap is wat we hiervan leren voor toekomstige begeleidingstrajecten: moet het 10-stappen methodiek eventueel worden bijgesteld en/of is er behoefte aan deskundigheidsbevordering bij de professional (act).

Het evalueren en bijstellen (check en act) zijn meestal geen vast gegeven binnen het onderwijs.

In de praktijk blijken uit de tussentijdse evaluaties van trajecten vaak onverwachte blokkades naar voren te komen. Dan kan het nodig zijn om samen een nieuwe aanpak te kiezen om het oorspronkelijke opleidingsdoel of een subdoel (bijvoorbeeld semester, een studiejaar of een stageperiode) te realiseren. Evaluatiemomenten lopen als een rode draad door het hele begeleidingstraject. Bij eventuele knelpunten is het van belang om ontwikkelingsgericht te blijven denken. Knelpunten kunnen leiden tot verlies van motivatie, maar zijn het beste te beschouwen als een uitdaging. Bij Begeleid Leren is het proces om het doel te realiseren, vooral de betrokkenheid van de student hierbij, minstens zo belangrijk als het doel zelf. Wanneer een deeltraject is afgerond (bijvoorbeeld semester, een studiejaar, een stageperiode), gaan alle betrokken partijen na of de subdoelen zijn behaald en of het traject met een zo groot mogelijke betrokkenheid van de student is verlopen. Een volgend deeltraject (een nieuw semester, studiejaar of stageperiode) als onderdeel van het overall opleidingsdoel (het behalen van het diploma) kan van start gaan. Of men kan, ingeval de student stopt met de opleiding, een nieuw opleidingstraject starten, te beginnen met verkennen of kiezen van een nieuwe opleiding (het nieuwe *plan*).

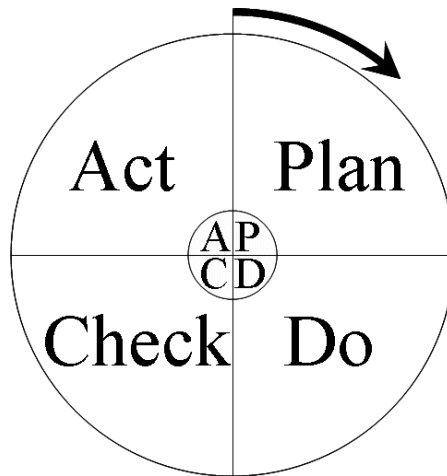
10-stappen methodiek Behouden van een opleiding

© Expertisecentrum Begeleid Leren, 2016

Figuur 1. 10-stappen methodiek

3. PDCA-cirkel op verschillende niveaus

De PDCA-cyclus kan op verschillende niveaus worden toegepast. Op het niveau van de professional-student (de kleine cirkel), maar ook op het niveau van de afdeling / het team en op het niveau van de organisatie (grote cirkel).

4. Het toepassen van de PDCA-cirkel is een continu proces

Het toepassen van de PDCA-cirkel is niet een tijdelijke aangelegenheid. De kwaliteit van de begeleidingstrajecten dient continu aandacht te krijgen. Pas als alle studenten met psychische beperkingen de opleiding verlaten met een diploma kunnen we stellen dat de methode 'uitontwikkeld' is en/of de slb'er 'uitgeleerd' is.

Het toepassen van de PDCA-cirkel kan diverse vormen hebben:

1. Een Begeleid Leren-expert geeft supervisie aan de individuele slb'er/trajectbegeleider of aan een groepje slb'ers/trajectbegeleiders waarbij de trajectbegeleiders een eigen casus inbrengen.
2. Als de slb'ers/trajectbegeleiders een bepaald niveau van expertise hebben bereikt, kan de beoordeling c.q. feedback ook in de vorm van intervisie plaatsvinden.
3. Slb'ers/trajectbegeleiders kunnen ook elkaars trajectverslagen becommentariëren en beoordelen.

Voorop staat dat het toepassen van de PDCA-cirkel voor de direct betrokkenen een meerwaarde dient te hebben. Daarbij kunnen aanpassingen van de procedure wenselijk zijn.